

SELETUSKIRI

järgmise dokumendi juurde:

VIIS STANDARDVORMI RAAMOTSUSEGA 2005/214/JSK KEHTESTATUD PIIRIÜLESTE RAHALISTE KARISTUSTE TÄITMISE MENETLUSE JUURDE

Nõukogu raamotsus 2005/214/JSK rahaliste karistuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta¹ võeti vastu 24. veebruaril 2005. Raamotsus võimaldab kohtu- või haldusasutusel edastada rahalise karistuse otsuse otse teise ELi liikmesriigi asutusele ning lasta karistust tunnustada ja see täide viia ilma täiendavate formaalsusteta. Menetlust kohaldatakse peamiselt olukordades, mil trahv on määratud isikule, kes ei ela selles ELi liikmesriigis, kus süütegu toime pandi, ning kes lahkub selle riigi territooriumilt trahvi maksmata. Raamotsuse rakendamiseks ettenähtud kuupäev oli 22. märts 2007. 2017. aastaks on raamotsuse rakendanud peaaegu kõik liikmesriigid ja igal aastal annavad liikmesriigid üksteisele üle tuhandeid juhtumeid.

Rahalise karistuse määramise otsuse edastamisel peab otsuse teinud riik edastama (raamotsuse lisas esitatud) tunnistuse otsust täidesaatva riigi keeles. Tunnistus peab sisaldama täidesaatva riigi jaoks otsuse tunnustamiseks ja täitmiseks vajalikku teavet. Raamotsuse üks põhimõtteid on, et ühe liikmesriigi pädev asutus annab juhtumid üle otse teise liikmesriigi pädevale asutusele. Raamotsuses nähakse mitmel juhul ette, et need pädevad asutused peavad menetluse käigus omavahel konsulteerima ja üksteist teavitama (nt raamotsuse artiklid 7, 9, 11, 12 ja 15). Kuid raamotsuses ei esitata selliste kontaktide puhul kohaldatavaid keelenõudeid.

Viimaste aastate kogemused on näidanud, et vaja on veel standardvorme, mis lihtsustaksid pädevate asutuste omavahelist teabevahetust konkreetsetel juhtudel. Iga piiriülese rahalise karistuse taotluse puhul saadab täidesaatev riik otsuse teinud riigile tavaliselt vähemalt järgmised kaks kirja: teate selle kohta, et juhtum on kätte saadud / vastu võetud ja teate täitmise tulemuse kohta. Mõnel juhul on asjaomaste riikide vahel vajalik ulatuslikum teabevahetus.

ELi riikide keeleliste erinevuste tõttu on raamotsusest tulenev ulatuslik teavitamine kulukas ja aeganõudev. Esiteks on põhjuseks tõlkekulud ja teiseks kulub sageli palju aega, et kindlaks teha, mida mingite teadetega öelda taheti, ning vajaduse korral dokumentide tõlkimisele.

Saksamaa algatusel loodi eksperdirühm, et koostada kavandid teatud standardvormide jaoks, mida saaks kasutada piiriüleste rahaliste karistuste juhtudel, et kergendada tunnustamis- ja täitemenetlust ning vältida vajadust täiendava tõlke järele.

Viis standardvormi ei mõjuta mingil viisil raamotsuse materiaalõiguslikku sisu ja neil ei ole õiguslikku mõju. Vormide kasutamine asjaomaste riiklike asutuste poolt on rangelt vabatahtlik. Siiski julgustatakse liikmesriike vormide kasutamist edendama, sest need lihtsustaksid raamotsusega kehtestatud piiriüleste rahaliste karistuste täideviimise mehhanismi ning tooksid kaasa menetlusega seotud rahalise ja halduskoormuse vähenemise.

Edaspidi on võib-olla kavas ka vormides sisalduva teabe vahetamine elektrooniliselt.

¹ ELT L 76, 22.3.2005, lk 16.

EKSPERDIRÜHMA METOODIKA

Lähenemisviis

Euroopa Ülemkogu COPENi töörühma 13. aprilli 2016. aasta kohtumisel tehti Saksamaa algatusel ettepanek, et osa liikmesriike moodustaksid eksperdirühma standardvormide üle arutamiseks ja nende koostamiseks, et lihtsustada rahaliste karistuste piiriülest täitmist. Euroopa Komisjon on nõustunud koostamisel osalema ja seda koordineerima.

Kavandamisel on nõustunud vabatahtlikult osalema eksperdid Poolast, Soomest, Saksamaalt ja Madalmaadest. Toimunud on kaks ekspertide kohtumist ning need korraldati 16. oktoobril 2016 ja 22. novembril 2016 õigusküsimuste peadirektoraadi ruumides. Kohtumiste eesmärk oli mõtete vahetamine ja erinevate vormide koostamine. Eksperdirühma kohtumise tulemused edastati kõigile liikmesriikidele COPENi töörühma 16. detsembri 2016. aasta kohtumisel². Liikmesriikide kirjalike märkuste põhjal tegid eksperdid 5 vormi tekstis parandusi. Käesoleva *seletuskirja eesmärk on selgitada vormide koostamise põhjusi ja iga vormi üksikasjalikult kirjeldada. See peaks aitama kasutajatel vorme oma igapäevases töös korrektselt kasutada.* COPENi 21. juuni 2017 kohtumisel arutati vormide teksti ja võeti see vastu³.

Eksperdirühm valis lähenemisviisi, mis põhineb raamotsuse sisemisel loogikal / ülesehitusel ja viie või enama aasta jooksul raamotsuse alusel tehtud praktilisest tööst saadud kogemustel. Vormide kavandamise lähtepunkt oli rahaliste karistuste piiriülese täitmise menetlus, eelkõige pöörati tähelepanu edukaks täitmiseks vajalikule teabele ning otsuse teinud ja täidesaatva riigi vahelisele teabevahetusele.

Miks on vorme viis?

Viis vormi loodi täitemenetluse käigus ilmnevate erinevate teabevajaduste rahuldamiseks. Kuigi osa liikmesriike soovitas ekspertidel kaaluda vormide arvu vähendamist ja erinevate vormide teatavate aspektide ühendamist, otsustasid eksperdid pärast järelemõtlemist säilitada 5 vormi. Põhjendus on, et 5 vormi hõlmavad menetluse erinevaid aspekte. Vormid 1–3 on kõige sagedamini kasutatavad. Kui kogu asjaomast teavet, eelkõige maksemenetlusega seotud teavet, ei esitata ühes vormis, on pädevate asutuste igapäevatöö lihtsam. Lisaks ei ole vormide kasutamine kohustuslik, liikmesriigid võivad neid kasutada soovi korral ja vastavalt vajadusele.

Et juhtumite menetlejate igapäevatööd ja vormide kasutamist veelgi hõlbustada, otsustati teha vormid kättesaadavaks 23 ELi ametlikus keeles.

VORMIDE KIRJELDUS

Vorm 1

Raamotsuse artiklite 11, 12 ja 15 kohaselt peab otsuse teinud riigi pädev asutus andma täidesaatva riigi pädevale asutusele konkreetset teavet. Selle edastamise lihtsustamiseks soovib eksperdirühm kasutada vormi 1. Kaks põhiteemat on vabatahtlik tasumine (d-osa) ja täitmise täielik või osaline lõpetamine (e-osa).

² Dokument 14898/16 JAI 1007 COPEN 361 EJN 83

³ Dokument 9610/17 JAI 540 COPEN 177 EJN 39

Vorm 2 (täielik tunnustamine) ja vorm 3 (täielik täitmine)

Vormid 2 ja 3 hõlmavad kaht kõige sagedasemat raamotsuse alusel kasutatud sõnumit, nimelt täielikku tunnustamist ja täielikku täitmist. Sel põhjusel on need kaks vormi eespool kahest teisest vormist (vormid 4 ja 5), mis hõlmavad kõiki muid võimalikke variante.

Vorm 2 (täielik tunnustamine)

Vormid 2 ja 4 hõlmavad teavet, mida täidesaatev riik otsuse tunnustamise ja täitmise kohta edastab otsuse teinud riigile. Praktika näitab, et enamikul juhtudel tunnustatakse otsuseid täielikult (näiteks Madalmaades on tunnustatud ligikaudu 97 % juhtumitest). Seetõttu loodi selleks eraldi ja ennekõike lühike vorm. Sellistel juhtudel võib täidesaatva riigi pädev asutus / keskasutus võtta ühe vormi, teha linnukese ühte lahtrisse, märkida asjaomase summa ja saata vormi otsuse teinud riigile. Seda teha on lihtne ja vastutav isik ei pea tegelema menetluse kõigi teiste võimalike tulemustega. Lisaks saab otsuse teinud riigi pädev ametnik hetkega aru, saadud sõnumi sisust, isegi kui sõnum on täidesaatva riigi keeles.

Vorm 3 (täielik täitmine)

Vormid 3 ja 5 käsitlevad teavet, mida täidesaatev riik peab otsuse teinud riigile täitemenetluse (tulemuste) kohta edastama. Praktika näitab, et pärast tunnustamist saab enamik trahvijuhtumitest täielikult tasutud. Seetõttu loodigi selliste juhtumite suurt arvu arvestades eraldi lühivorm. Nagu täieliku tunnustamise puhulgi, võib sellistel juhtudel täidesaatva riigi pädev asutus / keskasutus võtta ühe vormi, teha linnukese ühte lahtrisse, märkida asjaomase summa ja saata vormi otsuse teinud riigile.

Vorm 4 (osaline tunnustamine ja täielik mittetunnustamine) ja vorm 5 (otsuse täitmise tulemus):

Kuna täielikku tunnustamist ja täielikku tasumist käsitlevad vormid 2 ja 3, on vaja hõlmata ka kõik ülejäänud võimalikud tulemused. Seetõttu valmistas eksperdirühm ette veel kaks vormi, milles tehakse selget vahet tunnustamisetapi (vorm 4) ja täideviimise menetluse (vorm 5) vahel.

Vorm 4

Vorm on seotud tunnustamisetapiga ja hõlmab kõiki teisi võimalikke tulemusi peale täieliku tunnustamise.

Esimesed andmed (osad d.1 ja d.2) on kõige olulisemad: Mis oli tunnustamismenetluse tulemus - täielik tunnustamisest keeldumine või osaline tunnustamine? - osalise tunnustamise puhul: millise summa ulatuses otsust tunnustatakse.

Järgmine küsimus käsitleb põhjuseid, miks otsust täielikult ei tunnustata. Seetõttu on vormil 4 loetletud täieliku või osalise mittetunnustamise erinevad põhjused:

- Vorm 4 algab raamotsuse artiklis 7 ja artikli 20 lõikes 3 loetletud keeldumise põhjuste loeteluga (osa d.3).
- Keeldumise põhjused, mis ei ole hõlmatud raamotsuse artikli 7 ja artikli 20 lõikega 3, näiteks asjaomase isiku surm, on loetletud osas d.4. Kui põhjus on üks sellistest asjaoludest, ei ole ametlikku alust (elamine või sissetulek täidesaatvas riigis) juhtumi täidesaatvale riigile üleandmiseks (raamotsuse artikli 4 lõige 1).

Lisaks teabele otsuse osalise tunnustamise kohta võib seal olla ka täiendavat teavet tunnustatud rahalise karistuse kohta. Sellist teavet saab esitada juhul, kui see on otsuse tegemise ajaks juba olemas (osa e):

- Osa täidesaatvaid riike teeb otsuse teise riigi otsuse tunnustamise ja osamaksete tegemise kohta ühes õigusaktis. Teave selle kohta, et osade kaupa tasumine on lubatud, võib olla väärtuslik selliste otsuse teinud riikide jaoks, kus osade kaupa tasumise lubamine mõjutab aegumistähtaaja arvestamist. Selleks on ette nähtud osa e.1.
- Osades e.2 ja e.3 on arvestatud muid põhjusi, mille tõttu on tasutav summa tunnustuses nimetatud rahalise karistuse kogusummast väiksem.

Vorm 5 (otsuse täitmise tulemused)

Kuna täielikuks tunnustamiseks, täielikuks täitmiseks ning täielikuks/osaliseks mitte-tunnustamiseks on spetsiaalsed vormid, on vaja, et vorm 5 hõlmaks kõiki teisi võimalikke täitmise tulemusi.

Mõningad täidesaatvad riigid ei anna osamaksetena tasumise luba sama otsusega, millega tehakse tunnustamise otsus, vaid sellega tegeletakse täitemenetluse hilisemas etapis. Teave selle kohta, et osade kaupa tasumine on lubatud, võib olla väärtuslik selliste otsuse teinud riikide jaoks, kus osade kaupa tasumise lubamine mõjutab aegumistähtaaja arvestamist. Seetõttu sisaldub see teave ka vormis 5, kuid erinevast aspektist vaadelduna (osa d).

Pärast täitmise lõpetamist antav esmane teave on täitmise lõpetamise kuupäev ja täitmise tulemus. See teave esitatakse osades e.1 ja e.2.

Kui pärast otsuse tunnustamist on mingi summa maha arvatud, saab selle teabe esitada osas e.3.

Osas e.4 loetletakse täitmise lõpetamise põhjused (muud kui täielik täitmine). Osas e.4 käsitletakse raamotsuse artikli 12 lõikes 2, artikli 11 lõikes 1 ja artikli 9 lõikes 1 loetletud lõpetamise põhjuseid. Kuna raamotsuse artikli 9 lõikes 1 viidatakse täitmise lõpetamisele täidesaatva riigi õiguse alusel, sisaldab vormi see osa lisaks tavalisimatele lõpetamise põhjustele ka võimalust nimetada „muid põhjuseid“.